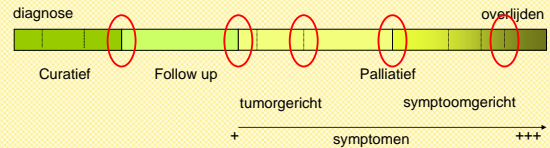

Schokbrekers in de communicatie met patiënten en hun naasten

Christien de Jong, psychotherapeut / trainer
Amsterdams Instituut voor Gezins- en Relatietherapie
christiendejong@hetnet.nl
Koos van der Knaap, acteur

Distress rond overgangen in het ziekteproces

Ontregeling in de palliatieve fase (2)

- Toenemend controleverlies ..

plus

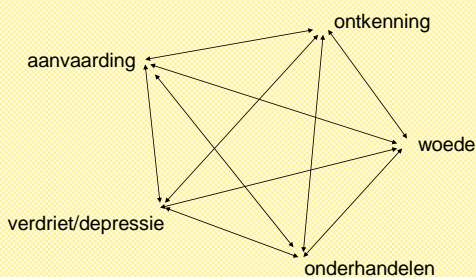
- De angst niet in veilige handen te zijn

Emotionele 'ontregeling' na (te) plotselinge overgangen in het ziekteproces

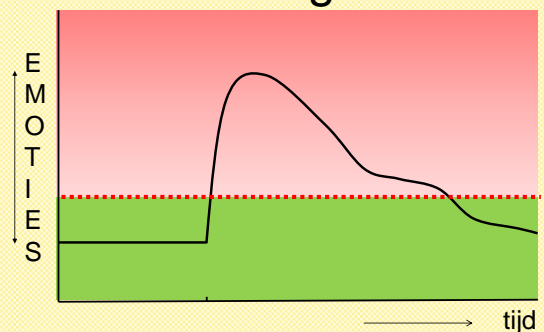
- Overgang naar een volgende fase roept 'rouw'reacties op: ontkenning, boosheid, angst, verdriet, onderhandelen
- Zowel bij de patiënt als bij de familie: hun reacties lopen vaak niet synchroon
- Copingstrategieën die in eerdere fase functioneel waren, moeten in nieuwe fase worden aangepast

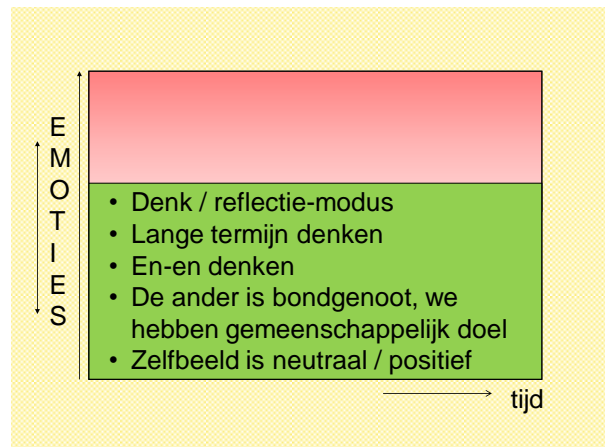
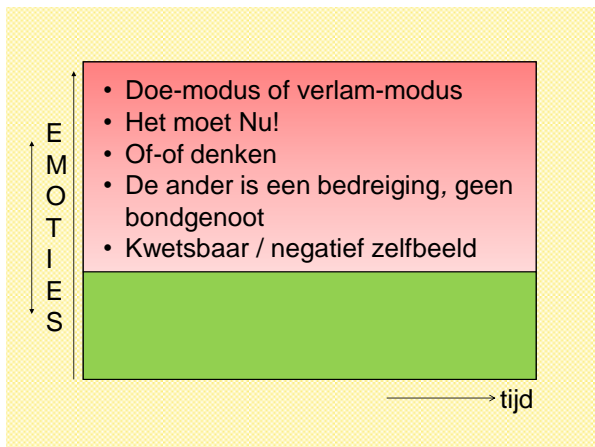
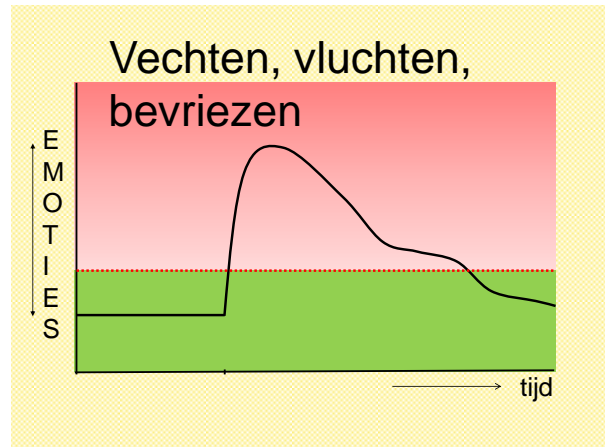
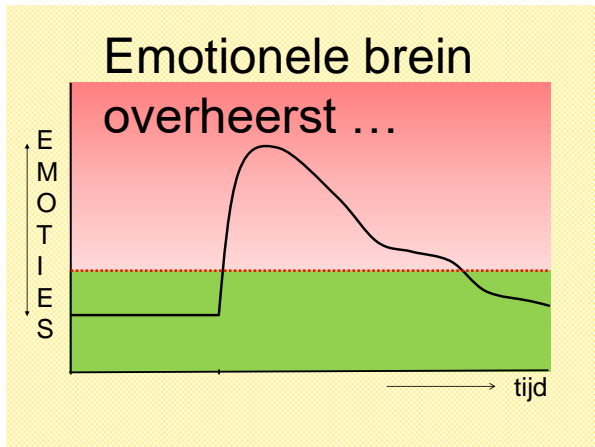
Verwerkingsreacties

naar: E. Kübler-Ross - rouwreacties

Berg ..

De belangrijkste voorspeller voor psychotrauma is ontbrekende *verbondenheid* tijdens of kort na de schokkende gebeurtenis.

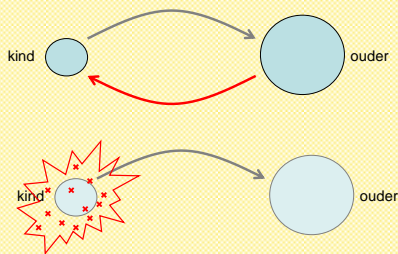
Wat gebeurt er als verbondenheid ontbreekt?

Het still face experiment

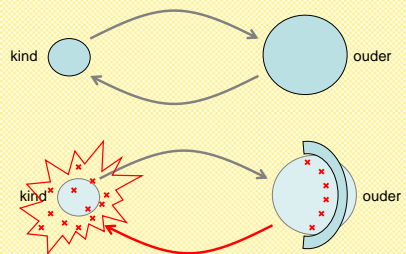
Hoe leren we eigenlijk in het leven met heftige emoties om te gaan?

Veilige hechting 1

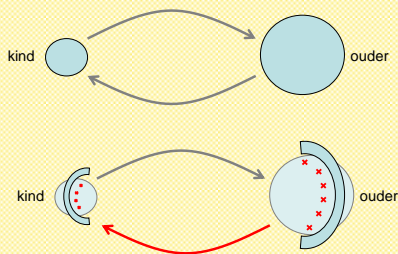
Bij stress zoekt het kind geborgenheid bij de ouder

Veilige hechting 2

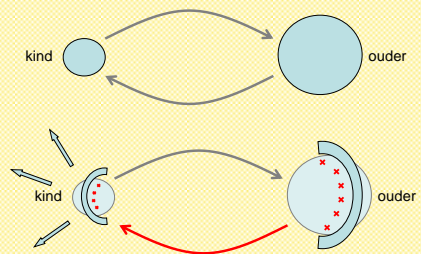
De ouder biedt troost door 'emotionele punctie': een *geordende* reflectie van de binnenwereld van het kind

Veilige hechting 3

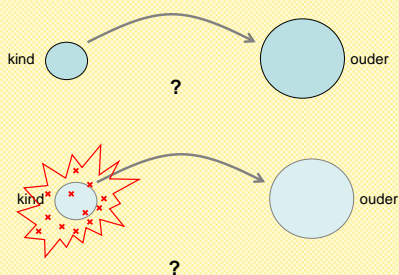
Het kind *internaliseert* het vermogen emotionele ervaringen onder woorden te brengen en te ordenen ..

Veilige hechting 4

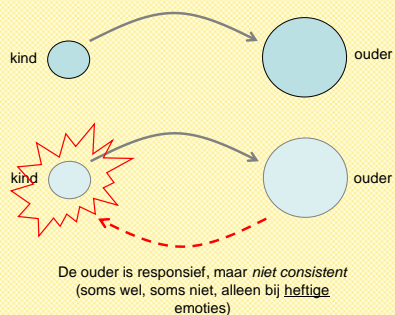

.. en springt weer van schoot om nieuwe uitdagingen aan te gaan

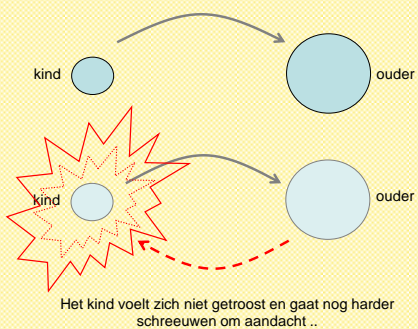
Onveilige hechting

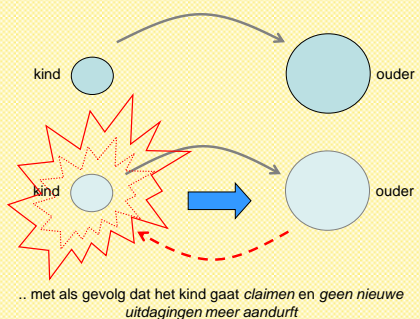
Onveilige hechting angstig – claimend 1

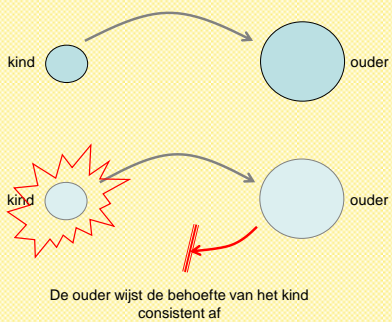
Onveilige hechting: angstig – claimend 2

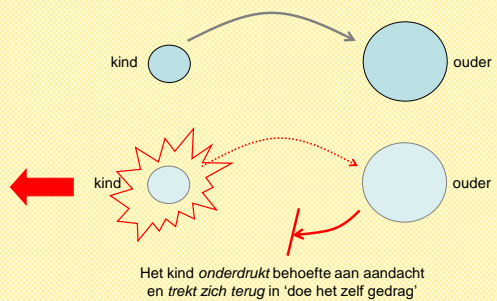
Onveilige hechting: angstig – claimend 3

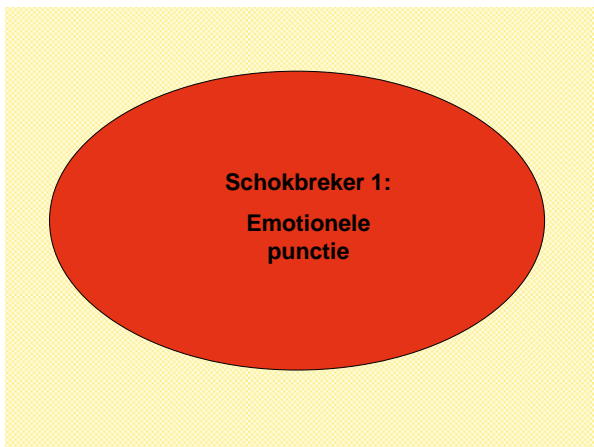
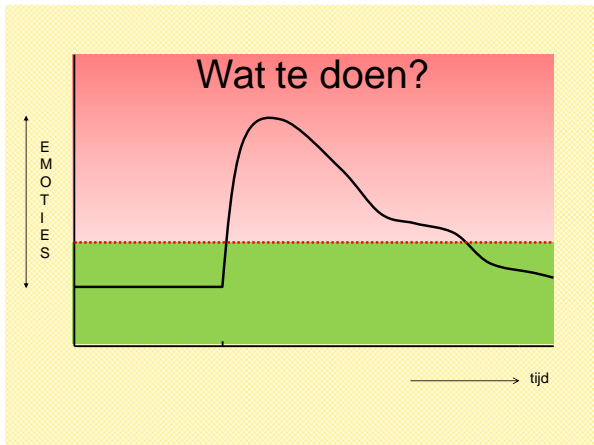

Onveilige hechting: vermijgend 1

Onveilige hechting: vermijgend 2

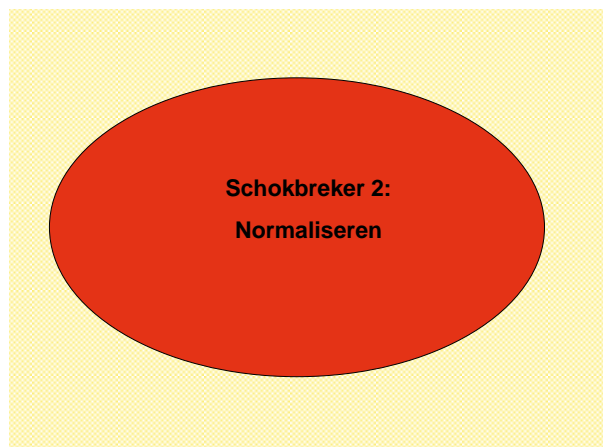

Emotionele punctie

1. Reflecteren in eigen woorden wat de patiënt heeft gezegd:
 - U zegt: gevoel + feit + ?
 - Open vragen
2. Ordenen van de gedachten en gevoelens van de patiënt
 - Wat is voor u het belangrijkste?
3. Plan maken: wat kan u helpen?

Emotionele punctie: waarom zo belangrijk?

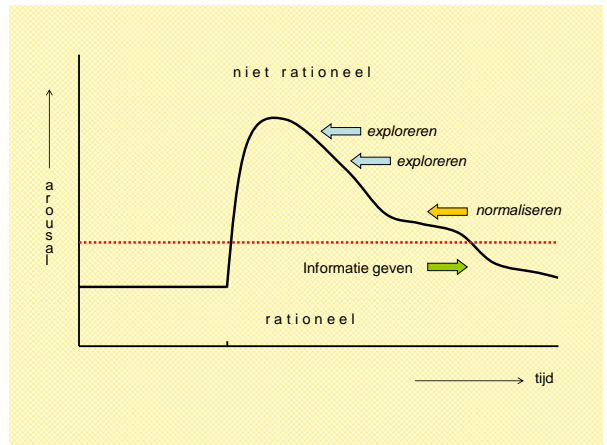
- Onder stress (van bijv. kanker) neemt ons vermogen af om situaties helder in te schatten
- Als een ander helpt de situatie te verhelderen, kunnen we weer beter beschikken over ons vermogen problemen op te lossen

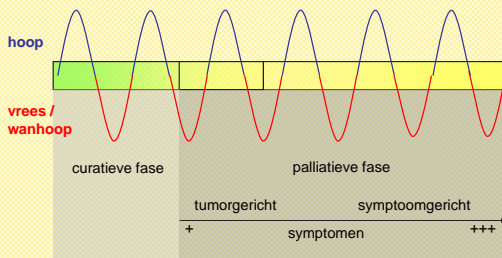
Normaliseren

Uw reactie is een begrijpelijke, normale reactie:

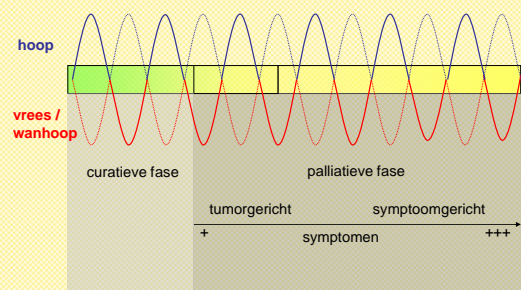
- Op deze abnormale situatie van de ziekte/ behandeling (*situatie*)
- Voor iemand zoals u (kenmerken van de *persoon*)

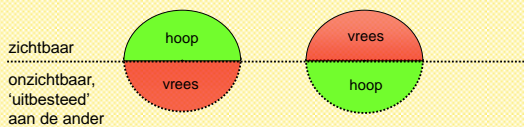
Hoop en vrees

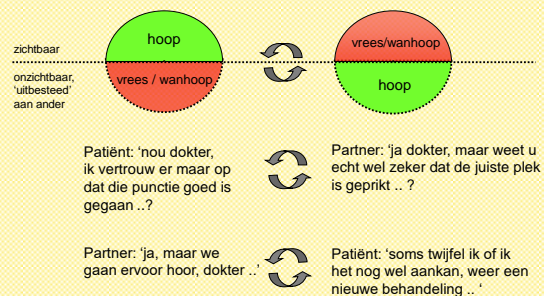
Hoop en vrees: 'schaken op twee borden tegelijk'

Patiënt en partner: 'verdelen' van hoop en vrees

Patiënt en partner: 'verdelen' van hoop en vrees

Focus van hoop verschuift

McIntyre & Chaplin, 2001

- Lange(re) overleving
- Kwaliteit van leven ('comfort')
- Waardigheid ('worth')
- Verbondenheid ('attachment')

Schokbreker 3:

Prijzen:

benoem de **krachtige**
kanten van de patiënt /
naaste in de strijd
tegen de ziekte

Schokbreker 4:

Help hoop en vrees te
verwoorden in een **wens**
naar naasten / het
behandelteam

Voorbeelden (1)

- Patiënt: 'ik ben zo bang dat ik benauwd wordt ...'

'Dus voor u is het belangrijk dat ...'

Voorbeelden (2)

- Patiënt: 'ik ben zo bang dat ik benauwd wordt ...'

*'Dus voor u is het belangrijk, dat we samen
kijken hoe we de benauwdheid zo goed mogelijk
kunnen tegengaan ...'*

Voorbeelden (3)

- Partner: 'als mijn man naar huis komt, dat kan ik niet aan hoor ...!'

'Dus voor u is het belangrijk dat ...'

Voorbeelden (4)

- Partner: 'als mijn man naar huis komt, dat kan ik niet aan hoor ..!'

Dus voor u is het belangrijk dat we samen kijken hoe we de zorg thuis zo kunnen organiseren, dat het u niet boven het hoofd groeit.. '

Voorbeelden (5)

- Patiënt: 'Nou dokter, ik laat me niet kisten hoor! Ik ga voor elke behandeling, al moet ik ervoor naar Amerika!'

'Dus voor u is het belangrijk, dat .. '

Voorbeelden (6)

- Patiënt: 'Nou dokter, ik laat me niet kisten hoor! Ik ga voor elke behandeling, al moet ik ervoor naar Amerika!'

'Dus voor u is het belangrijk, dat u elke kans aangrijpt en daar hebt u alles voor over. Wat kan ik hierin voor u betekenen?'

Schokbrekers

- 1 : Emotionele punctie
- 2 : Normaliseren
- 3 : Benoem de *krachtige* kanten van de patiënt / naaste in de strijd tegen de ziekte
- 4 : Help hoop en vrees te verwoorden in een *wens* naar naasten / het behandelteam